

Den ungarske Flodflotille

Indledning

Med Ungarns geografiske placering forekommer det ikke umiddelbart iøjnefaldende, at landet rent faktisk også havde en flådestyrke. Et nærmere studie af geografien viser dog floden Donau som en betydelig østeuropæisk vandvej, med et deraf følgende behov for at kunne kontrollere trafikken på floden.

Det østrig-ungarske kejserdømmes flodflotille på Donau var hovedsagelig koncentreret i Ungarn, så ved kejserdømmets opløsning i 1918 var det naturligt, at hovedparten af styrken tilfaldt Ungarn - 8 kanonbåde, 8 patruljebåde samt 55 forskellige ubevæbnede fartøjer.

Efter en urolig tid med borgerkrig - herunder en kortvarig ungarsk sovjetrepublik - blev alle ungarske skibe, på nær nogle slæbebåde og motorbåde - overdraget til Serbien, som da havde besat det meste af Ungarn.

Betingelserne i fredsslutningen efter Første Verdenskrig (Trianon Traktaten) delte flådestyrken mellem Ungarn, Østrig, Tjekkoslaviet og Jugoslavien; Ungarn blev dog kun tilladt en lille maritim politistyrke på 8 patruljebåde, 2 støttefartøjer og 10 motorbåde.

I januar 1921 oprettedes så - i regi af Indenrigsministeriet - en flodbevogtning med henblik på at udføre politiopgaver på Donau. Tilhørsforholdet var dog et skalkeskjul for at tilfredsstille den allierede kontrolkommission og i al hemmelighed fik personellet også en militær uddannelse. Flotillens skjulte tilværelse varede frem til 1927, hvor kontrolkommissionen forlod Ungarn.

Ekspansion

I perioden 1928-1930 blev flotillen reorganiseret og udvidet. Herunder blev der også oprettet en motoriseret luftværnsafdeling, bestående af en afdelingsstab og tre batterier. Afdelingen var udrustet med 12 stk. 8 cm luftværnskanon L/50 29.M, 6 maskingeværer, 15 motorcykler, 4 personvogne og 27 lastvogne. Afdelingens personel bestod af 25 officerer og 290 underofficerer og menige.

Ungarn så den såkaldte Lille Entente som sine mulige fjender - Tjekkoslaviet, Jugoslavien og Rumænien. De tre lande rådede over en langt større flådestyrke end den ungarske, og man forudså derfor behov for at kunne udlægge minespæringer på Donau.

Organisation

I 1930 var flotillens styrke på 96 officerer, 1.524 underofficerer og menige, samt 275 tjenestemænd og civilt ansatte. Af skibe havde man: 6 kanonbåde, 3 minelæggere og 3 patruljebåde samt 56 øvrige fartøjer af forskellig slags [1](#)).

Styrkerne var organiseret således:

Flodflotillen

Donau Flotillen

Stab

Administrationsafdeling

Teknisk afdeling

Uddannelsesenheder

Stab

Forsyningsselement

I. Kampgruppe

II. Kampgruppe

Flodbevogtning
Havnepolitiet
Flodpolitiet
Luftværnsafdeling

Minelægger gruppe
Støtteskibe
Motorbådsenheder
Tre uddannelsesenheder

I 1940-1941 bygges yderligere 11 ubevæbnede minelæggere, ligesom der udvikles en ny type patruljebåd (type PM) 2) , bevæbnet med en 40 mm kanon og to maskingeværer.

Endvidere udvikles i 1944 en ny type minelæggere (type PAM), men der bliver kun bygget to (PAM-21 og PAM-22).

I 1940-1941 bygges yderligere 11 ubevæbnede minelæggere, ligesom der udvikles en ny type patruljebåd (type PM) [2](#)), bevæbnet med en 40 mm kanon og to maskingeværer. Endvidere udvikles i 1944 en ny type minelæggere (type

Dette billede stammer fra det tyske blad *Signal* (Kilde 2) som på et tidspunkt bragte en florumvunden beretning fra Ungarn. Indtil videre er billedet det eneste, jeg har set af Flodflotillens fartøjer.

Donau Flotillens kanonbåde var bygget 1915-1918 og havde således alle en fortid i den østrig-ungarske flodflotille (de oprindelige navne er angivet i parentes):

Szeged (tidligere *Wels*)   *Debrecen* (tidligere *Lachs*)

Kecskemét (tidligere Viza) Győr (tidligere Stör)

Gödöllö (tidligere Fogas) Sopron (tidligere Compó)

Jeg antager at det ovenstående billede viser to af disse kanonbåde.

Krigens gang

Forsvaret sparsomme økonomiske midler kom ikke Flodflotillen til gode og kræfterne blev derfor lagt i uddannelse af enhederne. Flotillen fortsætter på freds fod i krigens første år og består af 109 officer, 302 underofficerer og godt 1.000 menige.

Støtte til hæren

Da Ungarn i 1938 besætter den sydlige del af Slovakiet i 1938 sikrer I. Kampgruppe hærens overgang over Donau, ved Medvedona.

Under den kortvarige kampagne mod Jugoslavien i april 1941 udlægger Donau Flotillen adskillige minefelter i Donau og Tisza, ligesom Det mobile Korps fremrykning støttes frem til Belgrad.

Krigens gang påvirker ikke flotillen i væsentligt omfang og først i marts 1944, da Tyskland besætter Ungarn, bliver flotillen involveret i kamphandlinger. Således er II. Kampgruppe en af de få ungarske enheder, der yder væbnet modstand mod magtovertagelsen.

Minerydning

I april 1944 nedkaster Royal Air Force adskillige tusind miner i Donau; minerne er af en særlig type beregnet til floder og de forvolder stor skade på flodtrafikken. Den tyske flåde rydder passager i disse minefelter ved hjælp af såvel skibe som fly.

Donau Flotillen får til opgave at rydde de kystnære strækninger, en opgave som den hverken er uddannet eller udrustet til. De avancerede engelske miner er vanskelige at rydde med det ældre ungarske materiel og minelæggeren *Hegyalja* går tabt i november 1944, mens den udfører dette farlige arbejde. Herefter overdrager den tyske flåde noget af sit moderne materiel til flotillen, som ved slutningen af december har ryddet 700 miner, uden at lide yderligere tab.

Afslutningen

Patroljebåden PM-2 og kanonbåden *Gödöllö* sænkes under luftangreb; patroljebåden PM-1 sænkes af en russisk kampvogn!

Da admiral Horthy [3](#)) - der havde rang af viceadmiral - beslutter sig for en betingelsesløs overgivelse i slutningen af september 1944, koncentrerer Flodflotillen i og om Budapest, således at den kan gribe ind, skulle det komme til uroligheder. Den 15. oktober oplæser regenten sin erklæring om våbenstilstand, men den hurtige - og uventede - tyske indgriben forhindrer, at våbenstilstanden bliver ført ud i livet.

Under de sidste forvirrende måneder af krigen undslipper Donau Flotillen de fremrykkende russiske enheder og da krigen slutter i maj 1945 har stort set alle fartøjer allerede overgivet sig til de fra vest kommende amerikanske enheder.

Konklusion

Trods en langsom modernisering, så var hovedparten af materiellet og den taktiske doktrin et levn fra Første Verdenskrig.

Flotillens kom aldrig til at løse den opgave, som den var uddannet til - kamp skib mod skib. Den blev sat til at løse en opgave, den ikke var uddannet eller udrustet til - minerydning.

Fra politisk hold var man klar over problemerne, men var ikke tilstrækkeligt med ressourcer til at styrke flotillen, samtidig med at behovene i hæren og flyvevåbnet også skulle opfyldes.

Uniformer

Officersuniformer

Officerer havde, foruden en blå gallauniform, en khakifarvet tjenesteuniform.

Uniformskappen var dobbeltraded med to rækker á seks forgyldt metalknapper fortil, sidelommer med lige afskåren klap og dobbelte ærmeopslag med tre små knapper bagtil. Desuden fandtes et langt khakifarvet slag med brun fløjlskrave. Uniformskasketten havde brun læderskygge og -hagerem, den sidste indvirket med guldtråd, lyst khakifarvet vævet bånd og khakipuld. Huemærket var et guldbroderet anker med trosse under en Stefanskroner omgivet af en åben krans af egeblade.

Underofficers- og mandskabsuniformer

Uniformen omfattede en enkeltraded khaki uniformsjakke med revers, fire bronzerede, hos underofficerer sølvgrå, metalknapper fortil, påstukne bryst- og sidelommer, de første med fold, med klap og knap, skulderklapper med vulst eller *parolli* og ærmeopslag med tre små knapper bagtil. Under uniformsjakken bar mandskabet en khaki undertrøje og en stor rektangulær hvid krave, mens underofficerer bar khakifarvet skjorte og -slips. Huen var khakifarvet med et sort silkebånd med påskriften *M. Kir. Honved Folyamierök*, der stod for *Kgl. Ungarsk Flodflotille*, hvis lange ender hang frit ned bagtil. Foran på huen,

under båndet, blev båret en bronzeverision af officershuemærket. Faste underofficerer bar khakifarvet kasket med brun læderskygge og -hagerem, den sidste indvirket med sølvtråd, lyst khakifarvet vævet bånd og sølvbroderet huemærke. Mandskabet bar brun læderlivrem med stålspænde og bajonet med brunt træfæste og khakifarvet skede, mens al anden udrustning var af infanterimodel.

Kilder

1. *The Royal Hungarian Army, 1920 – 1945* af Leo W.G. Niehorster, Axis Europa Books, New York 1998, ISBN 1-891227-19-X.
2. *Signal - Years of Retreat 1943-44 - Hitlers Wartime Picture Magazine* redigeret af S.L. Mayer, Bison Books, London 1977, ISBN 0-600-384-004.
3. *Marine og luftvåben uniformer 1939-45* af Andrew Mollo, Dansk Militærforlag, Hvidovre (uden år, men cirka 1980), ISBN 87-87794-01-2.
4. *The Hungarian Army and Its Military Leadership in World War II* af Andris J. Kursietis, Axis Europa Books, New York 1999 (tredje reviderede og udvidede udgave), ISBN 1-891227-28-9. (<http://www.axiseuropa.com>)
5. Der findes en oversigt over flotillens sejlene enheder på adressen <http://www.skalman.nu/third-reich/axis-hu-navy.htm> hvoraf der også fremgår data for de enkelte fartøjer.

Per Finsted

Noter:

- 1) *Kilde 1 indeholder en detaljeret oversigt over skibenes navne og funktion.*
- 2) *Af Kilde 1 udledes, at der blev bygget fem patruljebåde af typen PM - PM-1, PM-2 og PM-3 kom i tjeneste. PM-4 og PM-5 blev bygget, men ikke udrustet. Sidstnævnte patruljebåde undslap til Tyskland i 1945.*
- 3) *Miklós Horthy (18.6.1868 - 9.2.1957) blev i februar 1918 udnævnt til kontreadmiral og chef for den østrig-ungarske flåde. Forinden havde han haft kommandoen over krydseren Novara, med hvilken han deltog i slaget ved Otranto i 1917. Han blev såret i slaget og fik efter rekonvalescens kommandoen over panserskibet Prinz Eugen.*